

WERKGROEP MILIEUBEHEER GROESBEEK

Postbus 26, 6560 AA Groesbeek
www.wmg-groesbeek.nl

Gedeputeerde Staten van Gelderland
secretariaat Commissie van Advies voor Bezwaarschriften en Klachten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Groesbeek, 16 augustus 2012

Betreft: bezwaar tegen het besluit Vaststelling ernst en spoedeisendheid bij deelonderzoek van bodemverontreiniging voormalige stortplaats De Mansberg te Groesbeek (2012-009682) en tegen het daarmee samenhangende besluit Instemming deelsaneringsplan (2012-009682)

Geachte Commissie,

Hierbij maakt de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek (WMG) bezwaar tegen beide besluiten die op 10 juli 2012 zijn gepubliceerd.

Procedure

De vraag is of in dit geval de juiste procedure is gevolgd.

De provincie heeft op verzoek van de melder gekozen voor een zgn. verkorte procedure. Voorwaarde daarvoor is dat belanghebbenden op de hoogte zijn gesteld van de voorgenomen sanering. Belanghebbend zijn in ieder geval de eigenaren en/of gebruikers van de kadastrale percelen waarbinnen de bodemverontreiniging is gelegen. In dit geval betreft het de kadastrale percelen Groesbeek sectie R, nummers 472 (eigendom gemeente), 488, 489, 166 en mogelijk ook 169 en 171 (uit: Nader bodemonderzoek 2006, par. 6.1). In het saneringsplan wordt op pag. 7 gesproken van mogelijke verontreiniging op de percelen 140, 169 en 171.

Vaststaat dat de eigenaar van percelen 488 en 489 betrokken is bij de sanering. Van de andere eigenaren/gebruikers, voorzover deze andere zijn dan de gemeente Groesbeek en de eigenaar van 488 en 489, is onduidelijk in hoeverre zij op de hoogte zijn gesteld van de voorgenomen sanering, en daarmee samenhangend van het nemen van een besluit over de ernst en spoedeisendheid van de bodemverontreiniging die zich immers mogelijk ook op hun percelen bevindt.

Daarnaast hebben wij geconstateerd dat bij de bekendmaking van de beide besluiten op de website van de provincie Gelderland het saneringsplan aanvankelijk niet in zijn geheel is gepubliceerd. De relevante bijlagen ontbraken. Op ons verzoek is deze omissie hersteld. Ook zijn de bijbehorende stukken eerder niet gepubliceerd bij de bekendmaking van de melding. Wij willen er op aandringen dat in het vervolg alle beschikbare informatie bij dergelijke bekendmakingen online wordt gezet, zonder dat belangstellenden daar expliciet om hoeven te vragen.

Omvang van de verontreiniging

Voor het nemen van een besluit over de ernst en spoedeisendheid van een bodem- of grondwaterverontreiniging dient volgens de provinciale Beleidsnota Bodem 2008 de omvang, dat wil zeggen de horizontale en verticale contouren, in beeld te worden gebracht. De vraag is of dat in dit geval voldoende zorgvuldig is gebeurd.

De omvang van de bodemverontreiniging wordt door de melder geschat op 4600 m². Een goede onderbouwing van deze schatting ontbreekt. In het saneringsplan (pag. 11) wordt ter onderbouwing verwezen naar de kadastrale kaart uit de historische atlas van 1930. Het enige wat deze kaart laat zien, is dat er weinig veranderd lijkt te zijn aan de kadastrale indeling van de locatie.

Vaststaat dat de bodemverontreiniging niet is ingeperkt en niet volledig in kaart is gebracht. Uit het bodemonderzoek is gebleken dat de verontreiniging zich bevindt op/in de percelen 472, 488, 489, 166 en mogelijk op 140, 169 en 171. Op grond van het uitgevoerde onderzoek is echter niet vast te stellen tot hoe ver de stortplaats zich op deze percelen uitstrekt. Zo is niet uitgezocht tot hoever de verontreiniging zich op perceel 488 in zuidwestelijke richting uitstrekt. De boringen 301, 302 en 303 (zie Gegevens aanvullend onderzoek) op dat perceel tonen aan dat er ondergronds puin ligt, maar tot hoe diep dit gaat is niet vastgesteld (boringen gestaakt). Er zijn ook geen andere boringen verder in zuidwestelijke richting uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de zuidoostelijk gelegen boring 304 in perceel 169, ook gestaakt vanwege puin. Er is dus geen volledige verontreinigingscontour te tekenen, zoals ook blijkt uit Bijlage 6 (kadastrale kaart met verontreinigingscontour) bij het saneringsplan. Waarom men dan toch de oppervlakte weet in te schatten op 4600 m², is onduidelijk.

Met name voor de inschatting van de ecologische risico's is het van belang om de omvang goed vast te stellen. Mengmonster MM1 geeft een Toxische Druk van 73% (zie Saneringsplan, pag. 14). Bij een oppervlakte van 5000 m² (slechts 9 % meer dan de thans geschatte oppervlakte) zou al sprake zijn van onaanvaardbare ecologische risico's. Door de oppervlakte lager in te schatten, blijft men onder dat criterium en zouden de ecologische risico's wel aanvaardbaar zijn. Juist omdat de verontreinigingssituatie zo dicht tegen de grens zit van onaanvaardbare ecologische risico's, is het essentieel om een betrouwbaar beeld te hebben van de werkelijke omvang van de verontreiniging.

Ernst en spoedeisendheid

Om een besluit te kunnen nemen over de ernst en spoedeisendheid van de bodemverontreiniging, moeten er voldoende gegevens beschikbaar zijn over de omvang en aard van de verontreiniging. De Beleidsnota Bodem 2008 stelt dat er indicatief onderzoek moet worden gedaan naar de inhoud van de voormalige stortplaats. Als daaruit blijkt dat er 25 m³ bodem of veraard materiaal concentraties boven de interventiewaarde bevat, dan is er al sprake van ernstige bodemverontreiniging en hoeft de rest van de stortplaats niet verder onderzocht te worden. Gedetailleerd onderzoek naar de kwaliteit en/of samenstelling van het stortlichaam is in dit kader (= vaststelling ernst van de bodemverontreiniging) volgens de provincie niet noodzakelijk, omdat een voormalige stortplaats als een 'black-box' wordt beschouwd.

Duidelijk is dat er op grond van de omvang en gevonden concentraties alleen al in het deelonderzoek sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging. Dat hoeft geen discussie.

Dan de risicobepaling op grond waarvan de spoedeisendheid van de sanering wordt vastgesteld. Volgens de Beleidsnota Bodem 2008 is voor het vaststellen van de spoedeisendheid de dikte en kwaliteit van de deklaag en de kwaliteit van het grondwater bepalend.

Vaststaat dat de dikte van de deklaag varieert en op een deel van de locatie ontbreekt of onvoldoende dik is. De vraag is of het onderscheid tussen stortmateriaal en deklaag wel goed te maken is. Want alleen op de meetpunten 214 en 217 van het Nader bodemonderzoek lijkt aan de oppervlakte geen puin, kolengruis, glas of ander afval aanwezig te zijn. Op alle andere meetpunten is in meer of mindere mate afval op maaiveldhoogte en vlak daaronder aangetroffen. Is daar dan een deklaag of betreft het eigenlijk openliggende stort? Kan men nog spreken van een deklaag als deze ernstig vervuild is met kolengruis, puin en glas? Waarom onder een te dunne deklaag de kwaliteit van het onderliggende stortmateriaal niet hoeft te worden onderzocht, is bovendien onduidelijk. Volgens het Nader bodemonderzoek levert dergelijk onderzoek onvoldoende informatie op om uitsluitel te kunnen geven over de risico's van een te dunne afdeklaag. Onze vraag is dan

of een te dunne afdeklaag, die hier het geval lijkt te zijn, niet al voldoende reden is om aanpak van de stortplaats als spoedeisend te classificeren.

Om de kwaliteit van de in dikte uiteenlopende deklaag te bepalen, is van een groot aantal meetpunten (201, S202, 204, 205, 208 t/m 212, 214, 215, 216, 218 en 221) de bovenste 20 tot 50 cm grond onderzocht in separate monsters. Dit betreft veelal bovengrond gemengd met allerlei soorten afval. Het stortmateriaal dat zich onder deze bovenlaag bevindt, is alleen onderzocht in de vorm van een mengmonster (MM1) van een beperkt aantal meetpunten (S202, S203, 203, 204, 206 en 217). Onduidelijk is waarom in het Nader bodemonderzoek kan worden volstaan met het onderzoeken van een mengmonster dat per definitie op heterogeen vervuilde locaties resulteert in een verdunningseffect. Sterk verontreinigde plekken binnen de vervuilde locatie, die wellicht een groter risico bevatten en een specifieke aanpak vereisen, worden dan ten onrechte niet opgemerkt. Dit lijkt ons een ernstige omissie in het onderzoek, zeker nu de sanering gaat bestaan uit het opgraven en ter plekke weer verwerken van het materiaal. Het gehalte aan zink en PAKs in het mengmonster MM1 overstijgt bovendien de interventiewaarde. Uitgaande van een heterogene vervuiling, moeten er dus plekken zijn die nog veel meer zink en PAKs bevatten.

In het grondwater zijn op enig moment verhoogde concentraties van arseen, chroom en nikkel gemeten. Een plausibele verklaring voor het hoge arseengehalte ontbreekt. In het besluit ernst en spoedeisendheid wordt gesteld dat de aanwezigheid van de voormalige stortplaats mogelijk tot een verstoring in de bodem heeft geleid waardoor incidenteel verhoogde concentraties in het grondwater worden gemeten. Als dat het geval zou zijn, is er volgens ons alle reden om goed na te denken over de te nemen saneringsmaatregelen ten einde te voorkomen dat deze verstoring na sanering aanwezig blijft.

Verder is de houdbaarheid van de onderzoeksgegevens een aandachtspunt. Volgens de Beleidsnota Bodem 2008 moet bij het aanleveren van onderzoeksgegevens ouder dan vijf jaar (zoals het hier het geval is) worden aangetoond dat de gegevens nog actueel zijn. Voorzover wij hebben kunnen overzien, ontbreekt hierover argumentatie in de stukken. Wellicht is het zinvol om het grondwateronderzoek te actualiseren.

Sanering

Zolang niemand met zijn vingers aan het stortmateriaal zit, er voldoende (schone) deklaag aanwezig is en er geen uitlekken vanuit de 'black box' (stortplaats met niet nader geanalyseerde inhoud) naar het grondwater plaatsvindt, lijkt er niet zoveel aan de hand te zijn. Anders wordt het, nu het de bedoeling is om een groot deel van het stort op te graven en elders op de locatie te verwerken. De vraag is dan of er voldoende bekend is over de inhoud van de stortplaats om in te kunnen stemmen met het saneringsplan. De Beleidsnota Bodem 2008 zegt hierover: *Overigens wordt in de provincie Gelderland onderzoek naar de inhoud van het stortlichaam wel relevant geacht voor het bepalen van de saneringsoplossing.*

Alleen het Nader bodemonderzoek uit 2006 heeft gegevens over de aard van de bodemverontreiniging (in de vaste bodem) opgeleverd. Van belang is om vast te stellen welke meetpunten en welke bodemlagen er precies zijn onderzocht. Want duidelijk is dat niet van alle meetpunten een monster is onderzocht. Niet onderzocht bijvoorbeeld is het stortmateriaal (dieper dan 50 cm) in de meetpunten 214, 215, 216, 218 en 219. Terwijl vaststaat dat er zich stortmateriaal in deze plekken bevindt, en bovendien liggen deze meetpunten allemaal binnen de geplande bouwkuip die volgens het saneringsplan volledig tot op de schone grond uitgegraven gaat worden. Sterker nog, er is - behalve S202 (puin tot 80 cm onder maaiveld) aan de rand van de bouwkuip - geen enkel meetpunt onderzocht binnen de contour van de bouwkuip (= diepe ontgraving). Dit is goed te zien in Bijlage 7a (Overzichtstekening met ontgravingen en aanvullingen) bij het saneringsplan. Wel weten we dat in meetpunten 214 en 215 het afval tot 4 meter diep gaat. Dit afval bestaat volgens de zintuiglijke waarneming (pag. 13 van het Nader bodemonderzoek) uit resten afval, asbest en metaal, sterk puin, brokken asfalt en (!) geen bodem. Alleen maar afval, en dat meters diep. Ruim 3200 m³ afval gaat hier tijdens de saneringsoperatie worden ontgraven en elders op het terrein worden opgebracht, zonder dat er iets bekend is over de gehalten aan zware metalen, PAKs en asbest.

De Beleidsnota Bodem 2008 zegt hierover: '*Herschikken van grond en stortmateriaal binnen de stort mag, mits in het saneringsplan goed staat omschreven hoe de risico's worden beheerst. Dit betekent dat het saneringsplan aan moet geven welke handelingen worden verricht, welke effecten deze hebben op het verontreinigde materiaal (grond en stortmateriaal), hoe deze effecten zich vertalen naar risico's en op welke wijze deze risico's worden beheerst. Bij effecten kan worden gedacht aan uitdamping en uitloging of uitspoeling van verontreinigingen.*'

Omdat de inhoud van het stort niet is onderzocht, blijft het saneringsplan op dit punt ernstig in gebreke, o.a. in de beschrijving van de risico's tijdens de werkzaamheden (bijv. asbest) en na afloop van de sanering. De verontreiniging blijft in stand. Er blijven in de grond onder de leeflaag concentraties achter boven de interventiewaarde. Door het uitgraven, omscheppen, uitspreiden etc. van het (onbekende) afval kunnen fysisch-chemische processen op gang worden gebracht, die alsnog tot risico's gaan leiden bijv. het mobiel worden van schadelijke stoffen. Een kort durende grondwatermonitoring na afloop van de 'sanering' achten wij dan ook onvoldoende om deze risico's te voorkomen en voldoende in te perken.

Wat betreft de gebruiksbeperkingen merken wij op dat het recente ontwerp-bestemmingsplan daar niet geheel mee strookt. Zo zijn op de aan te leggen helling rond het gebouw bomen gepland (wortelen dieper dan 1 m). Ook zal het dakwater worden afgekoppeld en ter plekke geïnfilterd. Dit kan risico's opleveren voor uitspoeling van afvalstoffen naar het grondwater. Hierover is geen gebruiksbeperking opgenomen.

Asbest

Er is lokaal asbest en asbestverdacht materiaal gevonden, maar in het analytisch onderzoek zijn geen asbestdeeltjes kleiner dan 16 mm aangetroffen. De reden zou kunnen zijn dat het analytisch onderzoek is verricht aan een mengmonster van een groot aantal meetpunten (verduunningseffect). Verder staat vast dat juist de enige twee boorpunten (214 en 215), waarin ondergronds asbest (zintuiglijk) is waargenomen, niet analytisch zijn onderzocht. Beide liggen binnen de te graven bouwkuip. Bij de sanering zal er asbesthoudend materiaal worden opgegraven en elders op het terrein worden uitgereden en verwerkt, zonder dat bekend is of daarbij kleine asbestdeeltjes bij kunnen vrijkomen, of mogelijk kunnen ontstaan bij de werkzaamheden. De vraag is of er bij zo weinig kennis over het stortmateriaal geen strengere veiligheidsmaatregelen nodig zijn om verspreiding in de omgeving (openbare weg, nabijgelegen woningen en school) te voorkomen, ook gezien het feit dat de te saneren locatie hoger ligt dan de omgeving (verspreiding via wind).

Conclusie

Naar onze mening ontbreekt essentiële informatie over de aard en omvang van de verontreiniging. Er is onvoldoende onderzoek naar de aard van de verontreiniging gedaan, met name op de plek van de bouwkuip waar 3200 m² stortmateriaal zal worden uitgegraven en ter plekke verwerkt. Van dat afval is weinig tot niets bekend over gehalten aan zware metalen, PAKs en asbest. Het is dan ook niet vast te stellen welke risico's er verbonden zijn aan het opgraven en ter plekke weer verwerken van deze afvalstoffen. Uitvoering van het saneringsplan is daarom vooralsnog niet verantwoord. Wij verzoeken GS van Gelderland dan ook om de besluiten in te trekken, aanvullend en adequaat onderzoek aan de melder te vragen en op basis daarvan nieuwe besluiten te nemen.

Hoogachtend,

mw. J. van der Vegt
voorzitter